

Juuan kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa

11.3.2024

Sisällys

1	Yleistä.....	4
2	Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin	5
2.1	Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa	5
2.2	Elintärkeitä ja kriittiset toiminnot sekä niihin kohdistuvat uhkat.....	6
2.3	Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet	7
2.3.1	Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana	7
2.3.2	Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen: jatkuvuussuunnittelu.....	9
2.3.3	Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen	9
2.4	Lainsäädäntö ja ohjeet.....	9
2.5	Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi	10
2.5.1	Pohjois-Karjalan alueellinen riskiarvio	10
2.5.2	Poikkeusolojen uhkien arviointi	12
2.6	Painopisteet varautumisen kehittämisessä ja toimenpideohjelma.....	13
2.7	Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat	14
2.8	Varautumiskoulutus ja harjoitukset.....	14
2.9	Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa	14
2.10	Varautumisvelvoitteiden huomioiminen ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palvelutuotannossa.....	15
2.11	Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittaminen.....	16
2.12	Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle.....	16
3	Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteen hallinta.....	17
3.1	Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet	17
3.2	Uhka-arvioiden keskeiset tulokset.....	18
3.3	Johtamisjärjestelmä normaalioloissa.....	18
3.4	Kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämis- ja informointijärjestelyt.....	19
3.5	Luottamushenkilöelinten informointi	19
3.6	Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen häiriötilanteessa.....	19
3.7	Johtamispaikat	20
3.8	Johtaminen ja tilannetietoisuus.....	20
3.9	Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset	21
3.10	Vastuut ja tehtävät häiriötilanteen hallinnassa	21
3.11	Pelastuslaitoksen tuki häiriötilanteen hallinnassa	22
3.12	Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa	22
3.12.1	Yhteistoiminta	23
3.12.2	Pelastustoiminnan johtaminen	23
3.12.3	Väestön varoittaminen.....	23
3.12.4	Väestön suojaaminen	24
3.12.5	Väestön evakuointi.....	24

3.12.6	Säteilyvalvonta	25
3.13	Yhteydenpito ja yhteistoiminta.....	25
4	Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin	26
4.1	Kunnan hallinto poikkeusoloissa.....	26
4.2	Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut	26
4.2.1	Henkilöstön varaamisen vastuut kuntakonsernissa.....	26
4.2.2	Vastuut rakennusvarauksista	26
4.2.3	Vastuu ajoneuvo- ja työkonetarauksista	26

1 Yleistä

Valmiuslain mukaisesti kunnan on valmistauduttava ennalta suunnitelluin toimenpitein varmistaakseen tehtäviensä häiriöttömän hoitamisen myös poikkeusoloissa. Valmiussuunnittelulla tarkoitetaan organisaation varautumista, jossa voimavarat ja toiminta suunnitellaan sekä asetetaan tärkeysjärjestykseen häiriötilanteiden vaatimusten mukaisesti. Juuan kunnan varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoitteena on varmistaa turvallinen elinympäristö ylläpitäen kunnan palvelutuotantoa kaikissa olosuhteissa ja hallita sekä toipua mahdollisista häiriötilanteista.

Kunnan valmius- ja varautumistyötä johtaa kuntarakennepalveluiden johtaja kunnanjohtajan alaisuudessa. Valmius- ja varautumistyön asiantuntijana toimii kuntatekniikan päällikkö. Tämän työn tukena toimii kunnan valmiusjohtoryhmä.

Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus ja valmiusharjoitukset sekä poikkeustilan jälkeinen tilanteen palauttaminen. Varautumisen perustana ovat valmiuslaki (1552/2011), pelastuslaki (379/2011) ja muut erityislainsäädännön mukaiset varautumisvelvollisuudet.

Valmiussuunnitelma kokoaa yhteen kunnan yhteiset toimintaperiaatteet, käsitellen merkittävimpiä uhkatilanteita ja riskejä. *Yleinen osa* keskittyy häiriötilanteisiin varautumiseen ja hallintaan sekä poikkeusoloihin varautumiseen. Suunnitelman pohjana on Pelastusopiston laatima ja nimenomaisesti kuntia koskeva valmiussuunnitelman yleisen osan malli. Käsillä olevassa asiakirjassa huomioidaan samalla kunnan omat erityispiirteet ja toimintaympäristön.

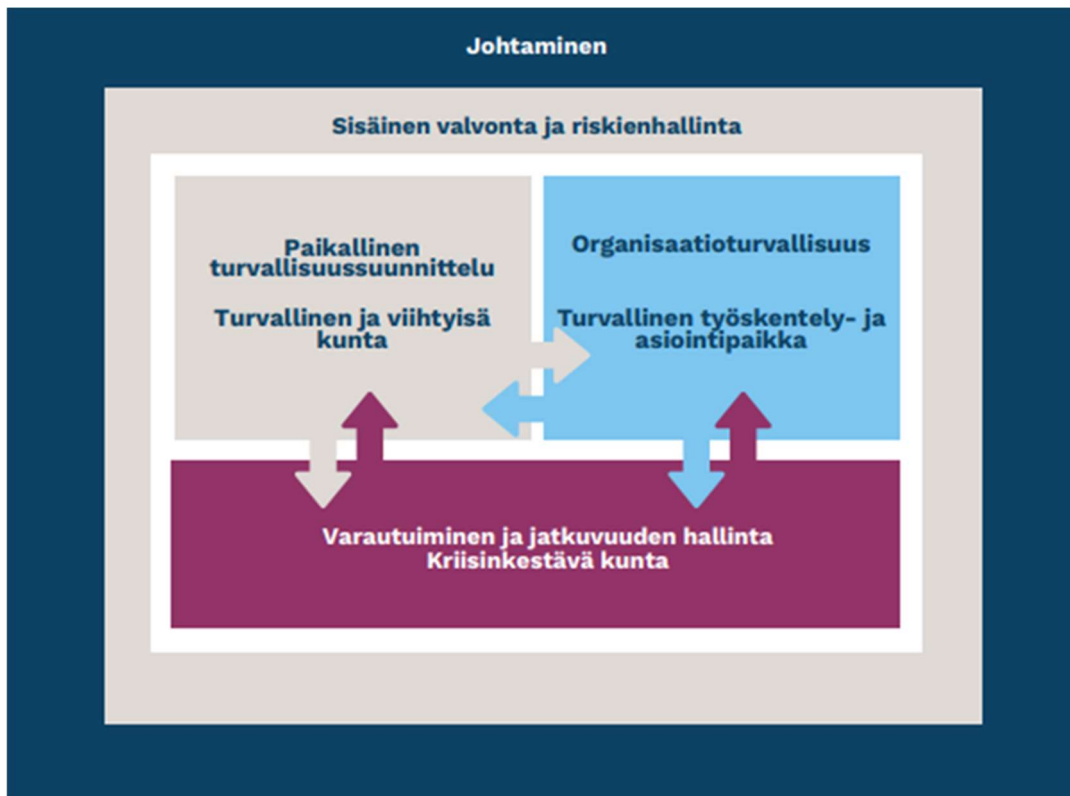
Juuan kunnan eri palvelualueet valmistautuvat valmiussuunnitelman yleisen osan lisäksi häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin omilla valmius- ja jatkuvuussuunnitelmillaan, pelastussuunnitelmilla kiinteistöille, asianmukaisella resursoinnilla ja säännöllisillä harjoituksilla. Tämä varautuminen kattaa myös ulkoistetut palvelut ja yhteistyön viranomaisten sekä järjestöjen kanssa.

Kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa on nähtävissä kunnan virallisilla verkkosivuilla *Juuka.fi*.

2 Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin

2.1 Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa

Turvallisuuskulttuuri viittaa arvoihin, asenteisiin, sitoutumiseen, ammattitaitoon, normistoon ja toimintaan, jotka täyttävät turvallisuusvaatimukset. Tämä merkitsee, että jokainen organisaatiossa ymmärtää oman roolinsa kokonaisturvallisuudessa. Kunnan johtaminen, sisäinen valvonta ja riskienhallinta muodostavat turvallisuusjohtamisen kehyksen, ohjaten sen järjestämistä ja toteuttamista periaatteiden mukaisesti (kuva 1).

Kuva 1. Turvallisuusjohtamisen kokonaisuus (Suomen kuntaliitto, 2020)

Turvallisuusjohtamisen kokonaisuus

- Johtaminen, sisäinen valvonta ja riskienhallinta muodostavat turvallisuusjohtamisen kehyksen ja määrittävät sen periaatteet.
- Varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan tavoitteena on varmistaa kunnan keskeisten tehtävien sujuva hoitaminen kaikissa tilanteissa sekä lisätä henkilöstön ja kuntalaisten kriisinkestävyttä.
- Organisaatioturvallisuus on suunniteltu takaamaan, että kunnan työ- ja asiointiympäristöt ovat turvallisia.

- Paikallinen turvallisuussuunnittelu pyrkii varmistamaan, että kunta on turvallinen ja viihtyisä paikka.

Valmiussuunnitelman yleisen osan päivittäminen tapahtuu valtuustokausittain noin neljän vuoden välein, ja aina kun lainsäädännössä tai kunnan hallintosäännössä tapahtuu tärkeitä muutoksia ja lisäksi, kun ilmenee muita päivitystä vaativia syitä.

2.2 Elintärkeät ja kriittiset toiminnot sekä niihin kohdistuvat uhkat

Kunnan elintärkeät toiminnot ovat niitä tekijöitä, jotka ovat välttämättömiä turvallisen arjen ylläpitämisessä. Kun nämä perustoiminnot toimivat moitteettomasti, yhteiskunnan voi kriisitilanteista palata normaaliin arkeen ilman, että koko yhteiskunnan perusinfrastruktuuri järkkyy.

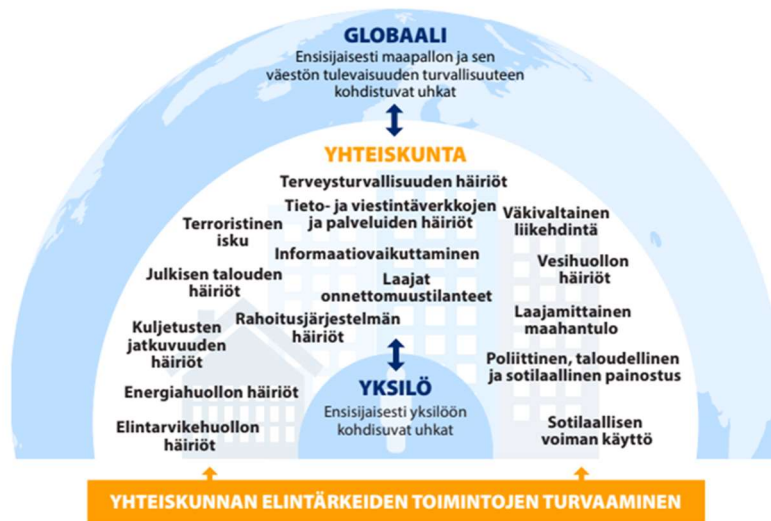
Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot on turvattava kaikissa tilanteissa. Elintärkeät toiminnot (kuva 2) on otettu Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa (2017) varautumistyön lähtökohdaksi.

Kuva 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot (YTS, 2017)

Suomen kansallisessa riskiarviossa (2023) tunnistetut ja arvioidut uhat on esitetty kuvassa 3. Juuan kunnassa on käytetty tätä kansallista riskiarviota perusteena uhkien ja häiriöiden ennakoimisessa sekä arvioimisessa yleisellä tasolla, että torjuntatoimien suunnittelussa. Kunnan eri hallinnonalat ovat tunnistanee ne uhkamallit ja

häiriötilanteet, jotka voivat vaikuttaa elintärkeisiin toimintoihin (ydintehtävät) ja turvallisuuteen.

Kuva 3. Uhkamallit ja häiriötilanteet (Kansallinen riskiarvio, 2023)

2.3 Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet

2.3.1 Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana

Hyvän hallinnon periaatteiden mukaan kunnan on kyettävä toimimaan sujuvasti kaikissa tilanteissa. Kunnan kattava varautuminen sisältää kunnan valmiussuunnitelman, palvelualueiden, kuntakonsernin tytäryhtiöiden ja keskeisten yhteistyökumppaneiden valmiussuunnitelmat sekä näiden tahojen pelastussuunnitelmat.

Juuan kunnan kokonaisturvallisuus rakentuu turvallisuusjohtamisesta, riskienhallinnasta, sisäisestä valvonnasta, varautumisesta ja jatkuvuudenhallinnasta, organisaatioturvallisuudesta sekä paikallisesta turvallisuussuunnittelusta.

Viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten tiivis yhteistyö lisää valmiutta vastata erilaisiin uhkiin ja varmistaa nopean toipumisen mahdollisista kriisitilanteista. Tämä kokonaisyhteistyö parantaa kunnan kykyä selviytyä haasteista (kuva 4).

Kuva 4. Varautumisen yhteensovittaminen keskushallinnossa, alueilla ja kunnissa (YTS, 2017)

Suunnittelun korostus on siirtymässä reagoivasta toimintatavasta kohti ennakoivaa ja ennaltaehkäisevää toimintatapaa. Kuntakonsernin tytäryhtiöissä pyritään parantamaan toimialojen kykyä selviytyä häiriötilanteista ja rakentamaan moniulotteista yhteistoimintamallia häiriötilanteiden hallintaan. Kunnan palvelualueiden, kuntakonsernin tytäryhtiöiden ja keskeisten yhteistyökumppaneiden valmiussuunnitelmissa otetaan huomioon vakavimmat häiriötilanteet, jotka on tunnistettu uhkien vaikutusten arvioinnissa. Toimintamallit ja resurssit suunnitellaan (kuva 5) siten, että elintärkeät ja kriittiset toiminnot ja palvelut voidaan turvata myös häiriötilanteissa, ja toipuminen normaalitoimintaan pyritään saavuttamaan mahdollisimman nopeasti.

VARAUTUMISEN PROSESSI

Kuva 5. Varautumisen yleinen prosessi (YTS, 2017)

Omatoiminen varautuminen on keskeinen osa valmiussuunnittelua. Yritysten, yhteisöjen ja kotitalouksien omatoimisella varautumisella on merkittävä rooli, ja se korostaa yksilöiden itsenäisen valmistautumisen tärkeyttä. Kyläyhteisöjen ja

kotitalouksien varautumistoimenpiteet ovat olennainen apu yhteiskunnalle häiriötilanteissa.

2.3.2 Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen: jatkuvuussuunnittelu

Varautumisvelvollisuudesta säädetään valmiuslaissa (1552/2011), jonka 12 §:ssä säädetään seuraavasti: *Valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten, muiden valtion viranomaisten ja valtion liikelaitosten sekä kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.*

Juuan kunnan keskeinen tehtävä on varmistaa vastuullaan olevien tehtävien ja niihin liittyvien palveluiden jatkuvuus häiriötilanteissa. Tämä saavutetaan laatimalla valmiussuunnitelmat, jotka kattavat todennäköisimmät häiriötilanteet ja niiden uhkaskenaarit. Suunnitelmiin sisällytetään yksityiskohtaiset toimintakortit ohjaamaan tilanteen vaatimaa toimintaa. Organisaatio harjoittelee suunnitelmien mukaisia toimintoja säännöllisesti. Lisäksi suunnitelmia tehdään mahdollisten varajärjestelmien tai -toimintojen käyttöönottoa varten ja ne sisältävät suunnitelmat elpymiseen, toiminnan jatkamiseen ja paluuseen normaaliin toimintaan.

Palvelualueiden valmiussuunnittelussa huomioidaan tarvittava henkilöstö, ajoneuvot, työkonet ja tilojen varaaminen. Ulkoistettujen toimintojen osalta palvelualueet varmistavat niiden saatavuuden häiriötilanteissa noudattaen palvelusopimuksiin sisältyviä varautumisvelvoitteita. Kuitenkin kunnalla säilyy aina vastuu lakisääteisten tehtävien ja palveluiden saatavuudesta riippumatta siitä, toteutetaanko ne itse vai onko ne hankittu palveluna.

2.3.3 Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen

Häiriötilanteiden hallinta edellyttää nopeita ja kattavia toimenpiteitä. Kunnan laajassa kriisinhallinnassa keskeinen rooli on tilannekuvan hallinnalla. Toimialoilla on omat operatiiviset valmiussuunnitelmansa, mutta kokonaiskoordinointi kunnan johto- ja valmiusryhmässä on välttämätöntä yhteistyön edistämiseksi.

Viestinnällä on keskeinen rooli kriisinhallinnassa. Oikea-aikainen, kattava ja totuudenmukainen tiedotus on avainasemassa tilanteen hallinnassa. "Ei tiedotettavaa" -viestit viestivät aktiivisesta tilanteen seurannasta ja toimivasta viestinnästä. Suunniteltujen vaihtoehtoisten viestintävälineiden käyttö on olennainen osa kriisinhallinnan valmiussuunnitelmia, erityisesti poikkeuksellisissa olosuhteissa.

2.4 Lainsäädäntö ja ohjeet

Kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavat mm. seuraavat lait, säädökset ja asiakirjat:

- Analogisten asiakirjojen suojaaminen poikkeusoloissa (AL/15031/07.01.01.00/2014)
- Arkistolaki (831/94)
- Asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta (1030/1999)
- Kansalliseen riskiarvioon 2018 (Sisäinen turvallisuus - Sisäministeriön julkaisuja 2019:5)
- Laki huoltovarmuuden turvaamisesta 1390/1992
- Laki puolustusvoimista 551/2007
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Määräys ja ohjeet arkistotiloista (AL/19699/07.01.01.00/2012)
- Pelastuslaki 379/2011
- Puolustustilalaki 1083/1991
- Valmiuslaki 1552/2011
- Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/ 2011
- Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista VNp 857/2013
- Vesihuoltolaki (119/2001)
- Sähkömarkkinalaki (588/2013)
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan YTS 2018 (Valtioneuvoston periaatepäätös / 2.11.2017)

2.5 Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi

2.5.1 Pohjois-Karjalan alueellinen riskiarvio

Pohjois-Karjalan alueellisessa riskiarviossa (2023) riskejä ja uhkamalleja on tarkasteltu maakunnallisesta näkökulmasta, joista 10 merkittävintä ovat:

- Polttoaineiden saannin häiriö
- Sotilaallisen voimankäyttö
- Kriittisen infraan tai yhteiskuntaan vaikuttava suuri rakennuspalo
- Sähkönjakeluhäiriö, sähkön kantaverkon suurhäiriö ja kaukolämmön jakeluhäiriö
- Vakava liikenneonnettomuus / monipotilastilanne (tie-, raide-, lentoliikenne)
- Laajamittainen maahantulo
- Laajamittaiset tartuntataudit, pandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia
- Rajuilma, matalapaine- ja talvimyrsky
- Henkilöstön saatavuus ja riittävyys
- ICT häiriöt, tieto- ja viestintäverkkojen ja palveluiden häiriö, kyberhyökkäys

Lisäksi kriittiseen infrastruktuuriin, kuten vedenjakeluun, jäteveden käsittelyyn, voimahuoltoon, mukaan lukien kaukolämpö, kuljetukseen ja logistiikkaan kohdistuvat häiriöt ja uhkat.

Pohjois-Karjalan alueellisessa koontitaulukossa (taulukko 1, 2, 3) ovat riski-/uhkaskenaariot, niiden todennäköisyys sekä välittömät ja yhteiskunnalliset vaikutukset.

Taulukko 1. Koontitaulukko skenaariosta (Pohjois-Karjalan alueellinen riskiarvio, 2023)

Skenaario	Toden- näköisyys	Välittömät vaikutukset			Yhteiskunnalliset vaikutukset				
		Henkilö- vahingot	Ympäristö- vahingot	Taloudelliset vahingot	Johtaminen	Sisäinen turvallisuus	Alueen talous, infrastruk- tuuri	Väestön toimintakyky ja palvelut	Henkinen kriisin- kestävyys
Rajuilma matalapainemyrsky ja	5	**	**	***	**	*	**	**	*
Talvimyrsky	4	**	*	**	**	*	**	**	**
Tulva	4	**	*	**	**	**	**	**	*
Metsä- ja maastopalot	4	**	*	**	**	*	*	*	*
Pitkittynyt poikkeuksellinen sääilmiö ja	4	**	*	*	**	*	**	**	*
Kriittisen infran tai yhteiskuntaa vaikuttava suuri rakennuspalo	5	**	***	***	***	**	***	****	**
Vakava tieliikenneonnettomuus	5	****	****	**	**	**	**	**	***
Vakava raide- tai lentoliikenneonnettomuus	4	****	***	**	**	**	**	**	***
Vakava sisävesistön onnettomuus	3	***	***	**	***	**	*	*	*
Vakava ympäristö tai CBRNE onnettomuus	4	***	***	***	***	***	***	**	**

Todennäköisyys: 1 = Hyvin matala (harvemmin kuin kerran 1000 vuodessa), 2= Matala (kerran 500-1000 vuodessa), 3= Keskimääräinen (kerran 100-500 vuodessa), 4 = Korkea (Kerran 10-100 vuodessa), 5 = Hyvin korkea (useammin kuin kerran 10 vuodessa)

Välittömät vaikutukset: Ei vaikutusta, vähäinen (*), Lievä (**), Merkittävä (***), Erittäin merkittävä (****)

Yhteiskunnalliset vaikutukset: Ei vaikutusta, vähäinen (*), Lievä (**), Merkittävä (***), Estävä tai vaarantava (****)

Taulukko 2. Koontitaulukko skenaariosta (Pohjois-Karjalan alueellinen riskiarvio, 2023)

Skenaario	Toden- näköisyys	Välittömät vaikutukset			Yhteiskunnalliset vaikutukset				
		Henkilö- vahingot	Ympäristö- vahingot	Taloudelliset vahingot	Johtaminen	Sisäinen turvallisuus	Alueen talous, infrastruk- tuuri	Väestön toimintakyky ja palvelut	Henkinen kriisin- kestävyys
Vedenjakeluhäiriö	4	***	**	**	**	**	****	****	**
Jätevesihuollon häiriö	4	***	***	**	**	**	****	****	**
Sähkönjakeluhäiriö Kantaverkon suurihäiriö ja kaukolämmön jakeluhäiriö	4	**	**	***	***	**	***	***	**
ICT häiriöt tieto- ja viestintäverkkojen ja palveluiden häiriö, kyberhyökkäys	4	**	*	**	***	**	**	**	*
Kuljetus- ja logistiikkahäiriöt	4	*	*	**	**	**	**	***	**
Polttoaineen jakeluhäiriö	4	**	*	**	**	***	***	***	***

Todennäköisyys: 1 = Hyvin matala (harvemmin kuin kerran 1000 vuodessa), 2= Matala (kerran 500-1000 vuodessa), 3= Keskimääräinen (kerran 100-500 vuodessa), 4 = Korkea (Kerran 10-100 vuodessa), 5 = Hyvin korkea (useammin kuin kerran 10 vuodessa)

Välittömät vaikutukset: Ei vaikutusta, vähäinen (*), Lievä (**), Merkittävä (***), Erittäin merkittävä (****)

Yhteiskunnalliset vaikutukset: Ei vaikutusta, vähäinen (*), Lievä (**), Merkittävä (***), Estävä tai vaarantava (****)

Taulukko 3. Koontitaulukko skenaariosta (Pohjois-Karjalan alueellinen riskiarvio, 2023)

Skenaario	Toden- näköisyys	Välittömät vaikutukset			Yhteiskunnalliset vaikutukset				
		Henkilö- vahingot	Ympäristö- vahingot	Taloudelliset vahingot	Johtaminen	Sisäinen turvallisuus	Alueen talous, infrastruk- tuuri	Väestön toimintakyky ja palvelut	Henkinen kriisin- kestävyys
Yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta, terrorismi ja väkivaltainen liik ehdintä	4	****	***	***	**	***	**	**	**
Laajamittainen maahantulo	5	*	*	***	***	***	**	**	***
Laajamittaiset tartuntataudit, pandemia tai muu vastaava laajalle levinyt epidemia	4	***	**	***	***	**	***	***	***
Eläintaudit	4	**	**	***	**	*	***	**	***
Monipoltilähteet	5	**	*	*	*	*	*	*	*
Mikrobilääkeresistenssi	5	***	***	***	*	*	*	**	**
Sotilaallinen voimankäyttö	4	****	***	****	***	***	****	****	****
Henkilöstön saatavuus ja riittävyys	5	***	*	***	**	***	***	***	***
Avaruusmyrsky	4	*	**	***	***	***	**	***	***

Todennäköisyys: 1 = Hyvin matala (harvemmin kuin kerran 1000 vuodessa), 2= Matala (kerran 500-1000 vuodessa), 3= Keskimääräinen (kerran 100-500 vuodessa), 4 = Korkea (Kerran 10-100 vuodessa), 5 = Hyvin korkea (useammin kuin kerran 10 vuodessa)

Välittömät vaikutukset: Ei vaikutusta, vähäinen (*), Lievä (**), Merkittävä (***), Erittäin merkittävä (****)

Yhteiskunnalliset vaikutukset: Ei vaikutusta, vähäinen (*), Lievä (**), Merkittävä (***), Estävä tai vaarantava (****)

2.5.2 Poikkeusolojen uhkien arviointi

Juuan kunnassa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisistä perusteista päättää valtuusto. Kunnan hallintosäännön 11 luku käsittelee sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

Luku sisältää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät kunnanhallitukselle, lautakunnille sekä viranhaltijoille ja esihenkilöille.

Kunnanhallitus:

- Hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat.
- Valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti.
- Antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Kunnanjohtaja, sekä palvelualueiden johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta sekä ohjeistavat alaisiaan sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Muut esihenkilöt vastaavat riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Kunnan käytännön riskienhallintatoimintaa ohjaa kunnanjohtajan johtama valmiusjohtoryhmä. Kunnan valmiusryhmän työskentelyä tukevat palvelualuekohtaiset riskienhallintatyöryhmät ja muut kunnan toimielimet. Palvelualuekohtaiset työryhmät vastaavat palvelualueensa riskien kartoittamisesta ja arvioinnista, esittävät tarvittavia parannusehdotuksia sekä raportoivat toiminnastaan kunnan valmiusryhmälle vähintään kerran vuodessa.

Kunnanhallituksen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen tulee analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita, uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi, mukaan lukien varautumiseen ja valmiuteen liittyvät riskit.

2.6 Painopisteet varautumisen kehittämisessä ja toimenpideohjelma

Juuan kunnan valmiussuunnitelmia laaditaan vuosien 2024–2025 aikana. Varautumista parannetaan myös ottamalla huomioon palveluhankinta- ja yhteistoimintasopimukset, kun ne liittyvät kunnan keskeisiin tehtäviin.

Juuan kunnan varautumista tehostetaan vakiinnuttamalla valmiussuunnitteluprosessi, levittämällä valmiussuunnittelua eri toimialoille, ottamalla huomioon erilaiset uhkaskenaariot ja -mallit sekä niiden mukaiset varautumistarpeet vuosittaisessa riskienhallintatyössä. Tämä toteutetaan pitämällä valmiussuunnitelmat ajan tasalla ja järjestämällä tai osallistumalla harjoituksiin, jotka tukevat varautumista.

Juuan kunnan varautumisen kehittämistoimenpiteet ovat:

Painopiste	Toimenpiteet	Toteutusaikataulu	Vastuutaho
Valmiussuunnittelun menettelyn vakiinnuttaminen ja yleisen valmiussuunnitelman päivitys	Sisällytetään talousarvio- ja riskien- sekä uhkien hallinnan prosesseihin	Valtuustokausittain, noin neljän vuoden välein tai välittömän tarpeen vaatiessa	Valmiusryhmä, kuntarakennepalveluiden johtaja, kuntatekniikan päällikkö toimii asiantuntijana
Palvelualuekohtainen valmiussuunnittelu	Palvelualueiden suunnitelmien päivittäminen ja henkilöstön perehdytys	Vuosittain, jatkuvana toimintana	Palvelualuejohtajat Palvelualuepäälliköt Valmiusryhmä
Varautumistarpeiden kartoittaminen palvelualueiden riskienhallinnassa	Määrävälein tarkastaminen ja päivittäminen	Vuosittain, jatkuvana toimintana	Palvelualuejohtajat Palvelualuepäälliköt Valmiusryhmä
Yleisen valmiussuunnitelman päivitys (POISTA)	Määrävälein tarkastaminen ja päivittäminen	Vuosittain, jatkuvana toimintana	Valmiusryhmä
Valmiusharjoittelu (mukaan lukien viranomaisyhteistyö)	Johtokeskuksen perustaminen, sisäiset harjoitukset ja yhteistyöharjoitukset	1–3 harjoitusta/v	Kunnanjohtaja Palvelualuejohtajat Palvelualuepäälliköt Valmiusryhmä

2.7 Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat

Kunnan varautumistoimet ovat olennainen osa normaalia toimintaa, ja niihin liittyvät kustannukset otetaan huomioon toiminta- ja taloussuunnitelmissa sekä talousarvioiden toiminta- ja investointimenoissa.

2.8 Varautumiskoulutus ja harjoitukset

Varautumiskoulutus on suunniteltu varmistamaan sujuva toiminta kaikissa turvallisuustilanteissa yksilöille, yhteisöille, laitoksille, yrityksille ja yhteiskunnalle. Pelastusopiston lakisääteinen tehtävä on tarjota koulutusta normaali- ja häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin varautumiseen.

Juuan kunta järjestää sisäisiä varautumiskoulutuksia ja -harjoituksia, osallistuu aluehallintoviraston ja Puolustusvoimien harjoituksiin sekä muihin viranomaisten järjestämiin valmiusharjoituksiin. Painopisteenä on keskeisten varautumishenkilöiden säännöllinen tai tarpeen mukainen osallistuminen Pelastusopiston koulutuksiin, joista löytyy peruseriaatteen kattavista kursseista ja toimialakohtaisista koulutuksista.

2.9 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa

Juuan kunnan päätöksentekojärjestelmän on toimittava samojen periaatteiden mukaisesti sekä normaalioloissa että erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kunnanjohtaja yhdessä kunnanhallituksen, johtoryhmän, palvelualuejohtajien, palvelualuepäällikköjen ja valmiusryhmän kanssa vastaa kunnan varautumisesta ja jatkuvuudenhallinnasta. Kunnanhallitus ja -valtuusto hyväksyvät valmiussuunnitelman yleisen osan. Palvelualueiden, erillistoimintojen suunnitelmat ja muut toimintaohjeet valmiustoimintaan hyväksyvät palvelualuejohtajat, kunnanjohtaja, kunnanhallitus ja -valtuusto. Tämä rakenteellinen järjestely varmistaa selkeän vastuunjakomallin kunnan varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan hallinnassa.

Juuan kunnan hallintosääntö määrittelee kunnan johtamisen, toimielin- ja henkilöstöorganisaation vastuualueineen, tehtävineen sekä toimivallanjaon.

Valmiussuunnittelun vastuuhenkilöt ja vastuut ovat seuraavat:

Vastuuhenkilö	Vastuu
Kunnanjohtaja	Valmius- ja varautumissuunnitelmien yhteensovittaminen Hallintopalvelujen varautuminen Kriisiviestintä (johto)

Hallintojohtaja	Hallinto- ja luottamuselinpalvelujen varautuminen Valmius- ja varautumissuunnittelu Kriisiviestintä (johto)
Kuntarakennepalveluiden johtaja	Kuntarakennepalvelujen varautuminen Valmius- ja varautumissuunnittelu (johtaa kunnan valmius- ja varautumistyötä kunnanjohtajan alaisuudessa) Kriisiviestintä (johto, alue)
Hyvinvointijohtaja	Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden varautuminen Valmius- ja varautumissuunnittelu Kriisiviestintä (alue)
Valmiusjohtoryhmä	Valmius- ja varautumissuunnittelu Kriisiviestintäsuunnittelu
Palvelualuepäälliköt	Palvelualuekohtainen valmius- ja varautumissuunnittelu (kunnanjohtajan valmiusryhmän ja palvelualuejohtajien alaisuudessa) Vastuualueiden johtaminen ja organisointi Kuntatekniikan päällikkö toimii kunnan valmius- ja varautumistyön asiantuntijana

2.10 Varautumisvelvoitteiden huomioiminen ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palvelutuotannossa

Valmiuslain perusteluiden mukaan varautumisvelvoite käsittää julkisen hallinnon tehtävien hoitamisen. Ostopalveluina hankittujen palveluiden osalta on tarpeen sopia toiminnasta häiriö- ja poikkeustilanteissa.

Resurssien saatavuuden varmistaminen:

Kunnan on varmistettava tarvittavien resurssien, kuten henkilöiden, toimitilojen, ajoneuvojen ja työkoneiden, saatavuus ostopalvelujen tarpeisiin. Päällekkäisvarauksia tulee välttää, jotta resurssit eivät ole samanaikaisesti varattuina useampaan eri käyttötarkoitukseen.

Häiriötilanteiden hallinta:

Kunnan eri toimialojen on oltava valmiita tilanteeseen, jossa ulkopuolinen palveluntoimittaja kohtaa häiriötilanteen eikä pysty täyttämään sopimusvelvoitteitaan. Kunnan on syytä laatia suunnitelmia ja varautua tilanteisiin, joissa ostopalvelujen toimittajat kohtaavat ongelmia.

Lopullinen vastuu:

Ostopalveluja käytettäessä lopullinen vastuu kunnan ydintehtäviin liittyvien palvelujen häiriöttömästä tuottamisesta on aina kunnalla itsellään. Kunnan tulee olla valmis organisoimaan tehtävät tarvittaessa ja varmistamaan, että kriittiset palvelut jatkuvat sujuvasti myös poikkeustilanteissa.

Sopimusvelvoitteiden varmistaminen:

Kunnan tulee tarkastella ostopalvelusopimuksia huolellisesti varmistaakseen, että ne sisältävät riittävät ehdot ja mekanismit tilanteisiin, joissa palveluntoimittaja ei pysty täyttämään velvoitteitaan.

2.11 Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Palvelualueen vahva riippuvuus ulkopuolisista palveluista korostaa tarvetta tiiviiseen yhteistyöhön palveluntoimittajan kanssa varautumisen suhteen. Suunnitelmat on päivitettävä yhteistyössä, välttämällä resurssien päällekkäisvarausta, erityisesti kun useat toimijat jakavat samoja resursseja. Tämä on erityisen tärkeää, kun häiriötilanteessa resurssien saatavuus voi olla normaalia heikompaa. Samaa periaatetta tulisi soveltaa myös toimialojen välisessä varautumisessa, missä vastuullinen palvelualue hoitaa keskitetysti sovitut asiat suunnitelmien yhteensovittamisessa.

2.12 Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen valmiuspäällikkö vastaa pelastustoimen varautumisen ja valmiussuunnittelun toimintakokonaisuudesta. Pelastuslaitoksen johto ja asiantuntijat osallistuvat tarvittaessa varautumistyöhön.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen pelastuslaitos ylläpitää tarvittavia suunnitelmia ja on valmiina vakavien häiriötilanteiden tai poikkeusolojen edellyttämiin väestön evakointeihin. Evakuointisuunnittelusta vastaa pelastuslaitos. Väestönsuojelun johtaminen toteutetaan yhteistyössä kuntien kanssa.

3 Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteen hallinta

3.1 Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet

Häiriötilanteiden hallinnan keskeiset toimenpiteet:

Kunnan alueella oleskelevien turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen:

- Evakuointi- ja suojautumissuunnitelmien kehittäminen ja toteuttaminen.
- Terveysturvallisuuden ja ensiavun varmistaminen.
- Välttämättömien resurssien, kuten ruoan, veden ja lääkkeiden, saatavuuden turvaaminen.

Häiriötilanteen muiden seurausten minimointi oikea-aikaisilla ja oikein mitoitetuilla vastatoimenpiteillä:

- Nopea reagointi ja päätöksenteko tilanteen kehittymisen mukaisesti.
- Resurssien tehokas käyttö ja tarvittavien lisäresurssien hankkiminen.
- Yhteistyö muiden viranomaisten ja järjestöjen kanssa.

Kunnallisten toimijoiden johtamis- ja toimintakyvyn ylläpitäminen sekä elintärkeiden toimintojen edellytysten varmistaminen:

- Johtamisjärjestelmien testaaminen ja kehittäminen.
- Kriittisten infrastruktuurien suojaaminen ja ylläpitäminen.
- Henkilöstön koulutus ja valmiusharjoitukset.

Jatkuva yhteydenpito ja tiedon välittäminen viranomaisiin ja muihin toimijoihin, mukaan lukien ylikunnalliset toimijat:

- Yhteistyöfoorumien järjestäminen ja ylläpitäminen.
- Tiedonvaihtoprotokollien kehittäminen.
- Säännölliset tilannekatsaukset ja raportoinnin varmistaminen.

Tilannetietojen kokoaminen, välittäminen ja analysointi sekä tilannekuvan muodostaminen kunnan alueelta yhteistoiminnassa muiden viranomaisten ja tahojen kanssa:

- Tiedonkeruujärjestelmien ylläpito ja päivittäminen.
- Analyysityökalujen käyttöönotto ja koulutus.
- Säännölliset tilannearvioinnit yhdessä muiden viranomaisten kanssa.

Tilanteen edellyttämän oikea-aikaisen viestinnän organisoiminen ja toteutus omalle henkilöstölle, kansalaisille sekä tilanteen mukainen uutistiedottaminen:

- Viestintäsuunnitelmien kehittäminen.
- Selkeä ja ymmärrettävä viestintä eri kohderyhmille.
- Säännölliset tiedotustilaisuudet ja päivitykset.

Toimintojen ja yhteistyötahojen saumaton yhteensovittaminen:

- Toimenpiteiden ja yhteistyötahojen joustava integrointi kaikissa vaiheissa häiriötilanteen hallintaa.
- Yhtenäisen strategisen lähestymistavan varmistaminen kaikille toimijoille.
- Järjestelmällinen koordinointi toimintojen välillä parhaan mahdollisen tehokkuuden saavuttamiseksi.

3.2 Uhka-arvioiden keskeiset tulokset

Juuan kunnan yhteiset palvelualuekohtaiset riski- ja vaikutusarviot laaditaan uhkaskenaarioihin perustuen. Toimintakortit laaditaan tulosten mukaisesti. Kunnan palvelualuekohtaisten riski- ja vaikutusarviot ovat salassa pidettäviä (JulkL 24.1 § 8 k).

3.3 Johtamisjärjestelmä normaalioloissa

Juuan kunnan organisaatiorakenne normaalioloissa (kuva 6):

Kuva 6. Juuan kunnan organisaatiokaavio

3.4 Kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämis- ja informointijärjestelyt

Kunnanjohtaja voi kutsua kokoon kunnan johtoryhmän ympärille muodostettavan häiriötilannejohtamisen johtokeskuksen tilanteissa, joissa on häiriötä tai poikkeusoloja. Häiriötilannejohtamisen johtokeskus aktivoidaan kunnanjohtajan päätöksellä keskitetysti ja siihen osallistuu Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen pelastuslaitos ja viranomaistahot. Hälytysohjeet, mukaan lukien nimi- ja yhteystiedot, on toimitettu pelastuslaitokselle ja viranomaisille. Ohjeet tarkistetaan vuosittain ja tästä vastaa johtaja valmiusryhmä.

3.5 Luottamushenkilöelinten informointi

Juuan kunnan päätöksenteko normaaliolojen häiriötilanteissa noudattaa normaaleja toimintavaltuuksia ja kunnan voimassa olevaa hallintosääntöä. Juuan kunnan perustamalla häiriötilannejohtamisen johtokeskuksella on merkittävä tehtävä häiriötilanteiden hallinnassa ja poikkeusolojen johtamisen tukemisessa.

3.6 Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen häiriötilanteessa

Laajemmissa häiriötilanteissa keskeistä on tiedottaa luottamushenkilöille. Luottamushenkilöiden rooli ei sisällä operatiivista osallistumista, mutta päätöksenteon kannalta keskeisten henkilöiden on oltava tietoisia häiriötilanteen perustiedoista ja siihen liittyvistä keskeisistä toimenpiteistä.

Informoitavat luottamushenkilöt ovat:

Informoitava toimielin	Tehtävä	Tiedottamisesta vastaava
Kunnanvaltuusto	Kunnanvaltuuston puheenjohtaja	Kunnanjohtaja
Kunnanhallitus	Kunnanhallituksen puheenjohtaja	Kunnanjohtaja
Tarkastuslautakunta	Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja	Hallintojohtaja
Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja	Hallintojohtaja
Hyvinvointilautakunta	Hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja	Hyvinvointijohtaja
Ympäristölautakunta	Ympäristölautakunnan puheenjohtaja	Kuntarakennepalveluiden johtaja
Muut toimikunnat	Puheenjohtaja	Hallintojohtaja

3.7 Johtamispaikat

Normaaliajan häiriötilanteiden johtamistoimet käynnistyvät ensisijaisesti normaaliolojen johtamispaikoissa, mukaan lukien perustettava häiriötilannejohtamisen johtokeskus. Tarvittaessa kunnan johtokeskus ja toimielinten kokoukset siirretään ennalta valmisteltuun väistöpaikkaan.

Väistöpaikan tietoliikenne- ja varavoimaratkaisut suunnitellaan ja testataan jo normaaliaikana varmistaen, että ne ovat riittävällä tasolla häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtamista varten. Väistöpaikan ja johtamisvälineiden resursoinnista ja toimeenpanosta vastaa kuntarakennepalveluiden johtaja.

Kunnantalon ja väistöpaikan kulunvalvontaa, vartiointia sekä fyysistä suojausta tehostetaan asteittain turvallisuustilanteen vaatimalla tavalla. Toimenpiteiden tarkoituksena on varmistaa kunnan palveluiden ja johtamisen jatkuvuus kaikissa turvallisuustilanteissa.

3.8 Johtaminen ja tilannetietoisuus

Lakien ja hallintosäännön noudattaminen on kunnan johtamisen perusta kaikissa tilanteissa. Poliittiset toimielimet kutsutaan koolle säädösten mukaisesti, ja viranhaltijat tai toimielimet vastaavat johtamisesta sekä päätöksenteosta. Päätöksentekoon tarvitaan ajantasaista tilannetietoa, jota palvelualueet osallistuvat keräämään, analysoimaan ja välittämään johtamisen tueksi. Tilannekuvan muodostaminen luo pohjan päätöksenteolle ja johtamiselle. Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa johtamisyhteydet varmistetaan eri viestiyhteyksillä, kuten VIRVE- ja satelliittipuhelimilla.

Tilannekuvan kannalta tärkeää on selvittää sekä arvioida seuraavia asioita:

• Mitä tapahtui?
• Ketkä ovat aktiivisia toimijoita tilanteessa?
• Mikä aiheutti häiriötilanteen?
• Miten häiriötilanne vaikuttaa yhteisöön yleisesti?
• Millaisia vaikutuksia häiriötilanteella on omalle toiminnalle lyhyellä ja pitkällä aikavälillä?
• Mitkä ovat tilanteen kehittymisen mahdolliset vaihtoehdot?
• Mitä toimenpiteitä on toteutettava häiriötilanteen hallitsemiseksi?
• Mitä muut toimijat tekevät tilanteessa?
• Ovatko omat resurssit riittävät?
• Mitä muita resursseja on käytettävissä ja miten ne saadaan käyttöön?
• Miten resurssit jaetaan ja priorisoidaan?
• Keneltä tarvitaan lisätietoa?
• Ketkä tarvitsevat tietoa?

Kunnan kriisijohtamisen johtokeskuksen valmiutta ylläpidetään tarvittaessa kaikkina viikonpäivinä ja vuorokauden aikoina tilanteen vaatimassa laajuudessa. Tätä varten suunnitellaan ja määritellään etukäteen tarvittavat varallaolo- ja sijaisjärjestelyt jo normaalitilanteessa.

3.9 Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset

Häiriötilanteessa kuntalaisten tiedontarve kasvaa merkittävästi. Nopea ja avoin tiedottaminen on olennaisen tärkeää, sillä se vähentää virheellisten tietojen leviämistä. Häiriötilanteissa viestintävastuut säilyvät niillä henkilöillä, joilla ne ovat normaalitilanteessakin, mutta tarvittaessa on valmius vahvistaa viestintäorganisaatioita tilanteen vaatimalla tavalla. Juuan kunnan operatiivista viestintää sekä tiedottamista kunnan toiminnasta johtaa kunnanjohtaja. Viestinnän valmius häiriötilanteissa tulee olla yllä kaikkina kellonaikoina.

Kunnan tehtävänä on tiedottaa häiriötilanteen aiheuttamista toimenpiteistä ja niiden mahdollisista muutoksista. Medialle välitetään ensitiedote tapahtumasta mahdollisimman nopeasti ja tarvittaessa järjestetään tiedotustilaisuus erityisen vakavissa tai laajaa kiinnostusta herättävissä tilanteissa.

Häiriötilanneviestinnän päätehtävänä on:

• Tiedottaa ja varoittaa tapahtuneesta
• Varmistaa ihmisten turvallisuus
• Antaa toimintaohjeet lisävahinkojen välttämiseksi
• Antaa tilannetietoja tapahtuman kulusta
• Varmistaa totuudenmukainen tilannetieto ja estää disinformaation leviäminen
• Auttaa organisaatiota palautumaan normaalitilaan
• Ennakoida kriisit ja valmistautua niihin ajoissa

Häiriötilanneviestinnässä on myös varauduttava tilanteisiin, joissa sähköä ei ole ja tietoverkot eivät toimi. Pitkäkestoisessa sähkö- tai puhelinliikenteen katkoksessakin asiakaspalvelua ja viestintää voidaan keskittää varavoimalla varustetuille paloasemille/kiinteistöille. Tarvittaessa voidaan käyttää vaaratiedotteita häiriötilanteiden ja poikkeusolojen viestinnässä, ja nämä tiedotteet on toimitettava aina pelastus- tai poliisiviranomaisen kautta.

3.10 Vastuut ja tehtävät häiriötilanteen hallinnassa

Juuan kunnan vastuut ja tehtävät jakautuvat hallintosäännön mukaisesti. Kunnassa on häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtosääntö (7 §), jota sovelletaan häiriötilanteissa ja valmiuslaissa määritellyissä poikkeusoloissa sekä niihin valmistautumisessa.

Viranhaltijajohtoryhmän tehtävänä on johtaa Juuan kuntaa ja yhteen sovittaa eri palvelualueiden tehtäviä erilaisissa häiriötilanteissa. Lisäksi sen vastuulla on pitää johtavia luottamushenkilöitä ajan tasalla tilannekuvasta.

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on tarpeen priorisoida kunnan tehtäviä keskittymällä olennaiseen ja siirtämällä lisäresursseja tarvittaviin paikkoihin.

Palvelualueet ja yksiköt tekevät priorisointia seuraavasti:

Palvelualuekohtainen priorisointi	Yksikkökohtainen priorisointi
Elintärkeät ja lakisääteiset tehtävät	Välittömän palveluntuotannon turvaaminen
Muut lakisääteiset tehtävät	Yksikön sisäiset tukitoiminnot
Vapaaehtoinen palveluntuotanto	

3.11 Pelastuslaitoksen tuki häiriötilanteen hallinnassa

Pelastusviranomaisen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi pelastuslain (8.7.2022/616) mukaisesti.

Pelastustoimintaa edellyttävissä laajoissa häiriötilanteissa, kuten suuronnettomuuksissa, tilanne saattaa edellyttää kaikkien pelastuslaitoksen käytössä olevien henkilöresurssien sitomista pelastustoimen perustehtävien hoitamiseen, mikä voi rajata kunnalle tarjottavia tukimahdollisuuksia.

Pelastuslaitos on aktiivinen seuraamaan ympärillä olevia ilmiöitä ja voi tukea kunnan häiriötilanteen hallinnassa ja kriisijohtamisessa seuraavin tavoin:

• Pitää yllä turvallisuustilannekuvaa ja tiedottaa ennalta uhkaavasta tilanteesta
• Hälyttää tarvittaessa kunnan johtohenkilöstön
• Välittää virka-apupyynnöt
• Välittää vaaratiedotteet hätäkeskukselle
• Hälyttää tarvittavat tukiorganisaatiot
• Informoi tilanteesta
• Käynnistää tarvittaessa väestöhälytysjärjestelmän
• Avustaa viestiyhteyksien varmentamisessa (VIRVE-verkko)

3.12 Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa

Pelastuslain 32 §:n 2 momentin mukaan pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi, eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan

kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi.

Pelastustoiminnan keskeisiä tehtäviä ovat:

• Paloasemien valmiuden kohottaminen sekä viesti-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien saattaminen toimintavalmiuteen
• Pelastus- ja muut tarvittavat toimenpiteet tuho- ja vaaratilanteissa
• Mahdollisten väestön evakointien toteuttaminen
• Toimialaa koskeva tiedotus ja valistus alueen väestölle
• Omatoimisen varautumisen organisaatioiden perustaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen
• Rakenteellisen suojelun neuvonta ja ohjaus, mukaan lukien väestönsuojien käyttökuntoon saattaminen ja tilapäisten suojarakenteiden rakentamisen ohjaaminen

3.12.1 Yhteistoiminta

Juuan kunnan johtokeskus ja muut yhteistoimintaviranomaiset ovat mukana pelastuslaitoksen johtamassa pelastustoiminnassa omissa organisaatioissaan. Kunnan toimialakohtaisissa valmiussuunnitelmissa on esitetty konkreettiset tehtävät, jotka liittyvät osallistumiseen pelastustoimintaan ja varautumiseen myös poikkeusoloja varten. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen nimittämä yhteyshenkilö toimii tarvittaessa asiantuntijana johtokeskuksessa.

3.12.2 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastustoiminnan johtaminen toteutetaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen johtokeskusohjeen mukaisesti. Juuan kunnan eri palvelualueiden yksiköt toimivat oman johdon alaisuudessa niin, että niiden pelastustoimintaan liittyvät toimenpiteet edesauttavat onnettomuuden tai tilanteen seurausten tehokasta torjuntaa tai tukevat muiden pelastusviranomaisten toimintaa.

3.12.3 Väestön varoittaminen

Pelastuslaitos vastaa alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä tarvittavasta hälytysjärjestelmästä. Väestön varoittamiseen käytettäviä keinoja ja kanavia ovat:

- **Väestöhälyttimet Juuan keskustassa:** Fyysiset hälytysjärjestelmät, kuten sireenit tai muut äänilaitteet, jotka on sijoitettu strategisiin paikkoihin Juuan keskustassa.
- **Radio/televisio/teksti-TV (vaaratiedote):** Tiedotusvälineet, kuten radiot, televisiot ja teksti-TV, joissa välitetään vaaratiedotteita ja ohjeita.
- **Internet:** Verkkoalustat ja viranomaisten verkkosivustot, joilla jaetaan tietoa ja vaaratiedotteita.
- **112-applikaatio/sovellus:** Mobiilisovellus, jonka avulla viranomaiset voivat välittää hätäviestejä ja varoituksia suoraan käyttäjille.
- **Painettu media:** Lehdistö ja muut painetut tiedotusvälineet voivat välittää vaaratiedotteita ja tärkeää tietoa.

3.12.4 Väestön suojaaminen

Normaaliolojen onnettomuuksissa viranomaisen antamien määräysten mukaisesti väestö suojautuu asuin- ja muihin sisätiloihin. Väestönsuojiiin siirtyminen tapahtuu pääasiassa poikkeusolojen vakavimmissa uhkatilanteissa viranomaisen antamien määräysten perusteella.

Pelastuslaitoksella ja Juuan kunnan toimialoilla on tiedot kunnan alueen väestönsuojista. Näillä nimetyillä palvelualueilla sekä viranomaisilla on rooli avustaa tarvittaessa laadittujen suunnitelmien mukaisesti pelastustoimea väestön suojaamisessa.

3.12.5 Väestön evakuointi

Evakuointi viittaa tilanteeseen, jossa viranomaiset ohjaavat väestön tai sen osan pois vaaralliselta alueelta ja sijoittavat heidät turvalliseen paikkaan. Tavoitteena on varmistaa väestön elinolojen ja yhteiskunnan kriittisten toimintojen turvaaminen evakuointitilanteessa. Evakuointitoimet ovat osa pelastustoimintaa, ja niiden suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa pelastuslaitos. Juuan kunnan palvelualueet avustavat tarvittaessa evakuoinnissa noudattaen valmiiksi laadittua evakuointisuunnitelmaa. Evakuointi voi kattaa pienimuotoisesti esimerkiksi yksittäisen talon asukkaat tai laajemmalti useiden kuntien tai vielä laajempien alueiden koko väestön siirtämisen pois vaaralliselta alueelta ja sijoittamisen turvalliseen paikkaan. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos on laatinut Juuan kunnan evakuointisuunnitelman, joka kattaa normaali- ja poikkeusolot.

Normaalioloissa on mahdollista joutua suorittamaan onnettomuusevakuointi, joka tarkoittaa rajoitetun määrän ihmisten evakuointia heidän vakituisista asuin- ja oleskelupaikoistaan viranomaisen päätöksen perusteella. Tämä voi tapahtua esimerkiksi tulipalon, muun onnettomuuden tai muun tilanteen vuoksi, joka edellyttää evakuointia. Evakuointi toteutetaan yleensä kunnan sisällä hyödyntäen kunnan organisaatioita.

Poliisilla on poliisilaissa myönnetty oikeus eristää tai tyhjentää alue, joka on suojattu kotirauhan tai julkisrauhan turvin, jos se on välttämätöntä välittömän hengen tai terveyden uhan torjumiseksi eikä muita keinoja ole käytettävissä alueella olevien suojelemiseksi. Tällaisissa tilanteissa voidaan hyödyntää pelastusviranomaisten laatimia evakuointisuunnitelmia.

3.12.6 Säteilyvalvonta

Säteilyvalvonnasta vastaa Säteilyturvakeskus (STUK).

3.13 Yhteydenpito ja yhteistoiminta

Juuan kunnan yhteistoimintatahoja ovat mm.:

• Muut kunnat
• Keskeiset elinkeinoelämän toimijat
• Valtion paikallis-, alue- ja keskushallinto
• Puolustusvoimat
• Järjestöt ja uskonnolliset yhdyskunnat
• Pelastuslaitos ja väestönsuojelu
• Viranomaiset

4 Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin

4.1 Kunnan hallinto poikkeusoloissa

Juuan kunnan vastuut ja tehtävät jakautuvat hallintosäännön mukaisesti.

4.2 Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut

4.2.1 Henkilöstön varaamisen vastuut kuntakonsernissa

Aseellisesta palveluksesta vapautuksen myöntävät henkilövaraukset on tehtävä asevelvollisuuslain perusteella Pohjois-Karjalan aluetoimistoon. Varausten tekemisestä vastaavat palvelualuejohtajat sekä kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt. Henkilöstövaraukset tulee suorittaa palvelualueiden ydintehtäviä hoitavista henkilöistä ja nämä varaukset on tarkistettava vuosittain tai henkilöstön vaihtuessa. Tehdyt henkilövaraukset on tuotava tietoon hallintojohtajalle. Yhteistyökumppaneiden kanssa on sovittava yhteistyösopimuksin henkilöstön, ajoneuvojen, työkoneiden ja tilavarauksien mahdollisista vastuista.

4.2.2 Vastuut rakennusvarauksista

Poikkeusolojen tilavaraukset on suunniteltu estämään päällekkäisiä tilojen käyttöä koskevia suunnitelmia eri toimijoiden kesken. Juuan kunnan omistamien tilojen osalta ei tarvitse tehdä erillisiä tilavarauksia. Sen sijaan muiden kuin Juuan kunnan omistamien tilojen osalta tilavaraukset on osoitettava Itä-Suomen aluehallintovirastolle (AVI).

Tilavarauksista vastaavat jokainen palvelualue kuntakonserniin kuuluvassa yhteisössä sekä yhteistyökumppani samoilla periaatteilla kuin henkilö-, ajoneuvo- ja työkonevaraukset. Tehdyt tilavaraukset on tuotava tiedoksi tilapalvelupäällikölle.

4.2.3 Vastuu ajoneuvo- ja työkonevarauksista

Varausten tekemisestä vastaa jokainen palvelualue kuntakonserniin kuuluvassa yhteisössä sekä yhteistyökumppani samoin periaattein kuin henkilövarauksetkin. Tehdyt ajoneuvo- ja työkonevaraukset tulee tuoda tiedoksi kuntatekniikan päällikölle. Tämä varmistaa, että poikkeusolojen aikana ajoneuvoja ja työkoneita varataan ja käytetään tehokkaasti ja resurssien hallinta sujuu suunnitellusti.

